

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันส่งท้ายเนาะ วันนี้วันสิ้นปี วันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ วันคืนล่วงไปๆ ถ้าเป็นสมมุติโลกมันเป็นนักขัตฤกษ์ มันเป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิต มันเป็นการเริ่มต้นใหม่ได้ การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในชีวิตของเราเนาะ แต่ถ้าเป็นทางธรรม ทางธรรม เห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นธรรมดา มันเป็นธรรมชาติของมัน

วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่ บัดนี้เราไปฉลองปีใหม่กันอยู่ไง แต่ถ้าพูดถึงเป็นสังฆธรรมนะ คุณแต่โบราณกาลมา เห็นใหม่ สมัยก่อนบรรพบุรุษยังไม่มี อาหารเขาบรรจุได้ด้วยใบตอง ด้วยสิ่งต่างๆ มันจะไม่มีขยะนะ ขยะตอนนี้เป็นปัญหามาก เป็นปัญหาเพราะอะไร? เพราะว่าขยะมันทำลายสิ่งแวดล้อม

สิ่งที่เป็นขยะ เห็นใหม่ นี่แล้วโลกมันเจริญ วิทยาศาสตร์มันเจริญ สิ่งต่างๆ บรรพบุรุษที่เคยยินดีมากเลย บรรพบุรุษที่สวงามมาก เขาต้องมีบรรพบุรุษที่ดีขนาดไหน สิ้นค่านี่จะขายได้ดีมาก บรรพบุรุษนั้นะ เวลาเราซื้อสินค่านี่มา บรรพบุรุษที่เราแกะทิ้งหมดเลย มันเป็นขยะ แต่อารมณ์ความรู้สึกเราล่ะ? ความคิดที่เป็นขยะในหัวใจทำไมเราแกะมันไม่ออก เราแกะมันไม่ได้ เราจะเอาขยะหรือเราจะเอาคุณธรรม เอาเนื้อหาสาระ

ถ้าเอาเนื้อหาสาระ เห็นใหม่ นี่ปีใหม่มันก็เป็นบรรพบุรุษอันหนึ่ง เนื้อหาสาระคือชีวิตเราไง เนื้อหาสาระคือว่าเราเกิดมาแล้วเราจะทำคุณงามความดีขนาดไหน? เราจะสร้างคุณงามความดีขนาดไหน? ขนาดสร้างคุณงามความดีนะ ในศาสนาเราเนี่ย ในการประพฤติปฏิบัติ ในศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญามันอยู่ที่ไหน? ปัญญามันอยู่ที่ใจ ถ้าใจมันประพฤติปฏิบัติ มันจะละความทุกข์ได้บ้าง.. ได้บ้างไง

มันเป็นการบรรเทาทุกข์ มันไม่ได้เป็นการถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นใหม่ มันต้องเข้าไปเนื้อหาสาระของสังฆธรรม เนื้อหาสาระของสังฆธรรมมันอยู่ที่ไหน? เนื้อหาสาระของ

สังขารมันอยู่ที่การเกิดและการตาย การเกิดและการตายนี้เป็นวาระนะ แต่เนื้อหาสังขารมันเข้าไปรู้เห็นการเกิดและการตาย

นี่ทุกข์ สิ่งที่เป็นทุกข์ เริ่มต้นทุกข์คืออะไร? ชาตปิ ทุกขา.. ชาตีกุศลเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะมีการเกิด มีสถานะเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง นี่คือสังขาร ถ้าสังขารแล้วสิ่งที่ไปแก้ทุกข์ล่ะ? ในการประพาศปฏิบัติ เห็นไหม เวลาศาสนาเจริญขึ้นมา มันก็มีแต่การประพาศปฏิบัติเป็นพิธีกรรม มันก็เป็นบรรจุกัณฑ์แหละ มันเป็นขยะอันหนึ่งนะ การประพาศปฏิบัติมันเป็นขยะ ขยะที่มันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าเป็นบรรจุกัณฑ์ธรรมดาล่ะ?

คุณดูอย่างใบตอง อย่างสิ่งต่างๆ ที่เป็นธรรมดา เห็นไหม สิ่งนั้นมันย่อยสลายได้นะ สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์กับธรรมชาติด้วย มันเป็นปุ๋ยได้ด้วย ในการประพาศปฏิบัติ ถ้าเราทำคุณงามความดีโดยถูกต้อง เราทำนี่เราตั้งสติของเรา ตั้งสติ เวลาสิ่งที่เป็สติ เห็นไหม มรรค ๘ มรรคญาณ อรหัตตมรรค อรหัตตผล

อรหัตตมรรค พอเวลาอรหัตตมรรคมันสัมปยุตเข้าไป แล้ววิปยุตคลายตัวออกมา เห็นไหม นี่สิ่งที่เป็นบรรจุกัณฑ์ไง บรรจุกัณฑ์ที่มันจะมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อรหัตตมรรค อรหัตตผล แล้วนิพพาน ๑ บรรจุกัณฑ์ความดี มรรค มรรคญาณที่มันส่งเสริมขึ้นไป บรรจุกัณฑ์ที่เอาอาหารมาให้เรา บรรจุกัณฑ์ที่เราใส่อาหารไป

นี่พิธีกรรม พิธีกรรมที่มันเป็นบรรจุกัณฑ์ที่มันย่อยสลายไม่ได้ บรรจุกัณฑ์ที่มันเป็นเรื่องของโลก มันทำลายสิ่งแวดล้อม มันเป็นภาระ เราถึงว่านี่ปฏิบัติได้หรือยัง? จะตั้งสมาธิได้หรือยัง? จะทำอย่างไร? มันคิดไปร้อยแปดพันเก้า ขณะที่มันคิดอยู่ในตัวมันเองก็มีความรู้สึกใช้ไหม? เนื้อหาสาระมันอยู่ที่ใจของเรา เนื้อหาสาระอยู่ที่ความตั้งใจของเรา ถ้าเนื้อหาสาระมันอยู่ที่ความตั้งใจของเรา นี่เราตั้งใจของเรา เห็นไหม

นี่มันเป็นโดยบังเอิญตั้ง มันสัมผัสด้วยใจ ใจมันเป็นเอง แล้วพอมันเป็นเองขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา อ๊ะ! อ๊ะ! นี่คืออะไร? เพราะเราไปหวังบรรจุกัณฑ์ไง เราไปหวังพิธีกรรมไง เราไปหวังเรื่องโลกไง ปฏิบัติโดยโลก มันก็จะได้แต่สิ่งที่เป็นโลกๆ สิ่งที่เป็นโลกมันก็เป็นบรรจุกัณฑ์อันนั้นแหละ มันเป็นเรื่องกระทำของใจ อากาศของใจไม่ใช่ตัวใจ ถ้าเป็นตัวใจ สิ่งที่เป็นตัวใจขึ้นมา นี่ปฏิบัติจริง!

การเกิด เห็นไหม จิตปฏิสนธินะ การเกิด กำเนิด ๔ การเกิดในไข่ การเกิดในครรภ์ การเกิด
ในน้ำคร่ำ การเกิดในโอปปาติกะ การเกิดในไข่ ในครรภ์ นี่ปฏิสนธิจิตที่มันปฏิสนธิจิตขึ้นมา แล้ว
ออกมาในสถานะนี้มันเป็นสัญชาตญาณ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ คือร่างกาย อาหารที่
เราแสวงหากันอยู่นี้เพื่อจะเลี้ยงร่างกาย สิ่งที่เราทำอยู่นี้เพื่อความสะดวกของร่างกาย แล้วเพื่อความ
สะดวกของใจล่ะ? ความสะดวกของใจ เพื่อทางออกของใจ

ถ้าเพื่อทางออกของใจ เห็นไหม นีทาน ศิล ภาวนา เปิดทางให้โล่ง เปิดทางให้โล่งคือ
เสียดสิ่งต่างๆ ทำจิตใจให้เป็นสาธารณะ เปิดให้กว้าง ถ้าเปิดกว้างขึ้นมา แล้วยังเป็นสาธารณะ
สาธารณะไม่จำเป็น ถ้าเราไม่มีปัจจัยที่เราจะเสียดละ มันก็รักษาทางของเราไป การกระทำของ
เราไป ใจของเราไป

สิ่งที่เป็นน้ำใจมันเปิดกว้างได้ เห็นเขาทำคุณงามความดีกันจิตใจเราเปิดกว้าง เห็นเขาทำ
คุณงามความดีกันจิตใจเรานั้นโต้แย้ง เห็นไหม มันไม่เปิดกว้าง ถ้ามันโต้แย้ง นั่นอะไร? นั่นนะ
อกุศล มันเป็นทิวฏฐิ มันเกิดในหัวใจของเรา มันปิดกั้นหัวใจของเรา ถ้าเราเปิดกว้างขึ้นมาเรา
ศึกษา สิ่งที่ศึกษาขึ้นมามันจะเป็นผิดก็ได้ ถูกก็ได้ เพราะเราศึกษาเรื่องของเขา มันยังไม่เป็นความ
จริงหรือ

แต่ถ้าเราศึกษา เห็นไหม กาลามสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์เรื่องกาลาม-
สูตร ไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์สอน ไม่ให้เชื่อแม้แต่สิ่งที่คำนวณแล้วมันน่าจะเป็นไปได้
ไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อต่างๆ เลย ให้เชื่อแต่การพิสูจน์ การพิสูจน์คือตั้งสติขึ้นมาละ แล้วเรากำหนด
คำบริกรรมก็ได้ หรือจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิ เห็นไหม

เวลาเราคิดกันนี้โดยขันธ์ ๕ มันไม่มีสติ มันคิดไปโดยสัญชาตญาณ คิดส่งออกไปหมดเลย
แต่ถ้าเรามีสติยับยั้งมัน ยับยั้งมัน ความคิดนี้มันเกิดดับ เราไปเกิดดับที่ความคิด แต่สิ่งที่เป็น
พลังงานนั้นมันยังคุกรุ่นอยู่ สิ่งที่เป็นพลังงานคือตัวความรู้สึกมันคุกรุ่นอยู่ แต่ความคิดมันเกิดดับ
แต่ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะตามไป ตามความคิดไป ความคิดมันดับ ความคิดมันปล่อยวาง มีสติผู้รู้
ผู้เข้าใจ มันลากมันกระเทือนเข้ามาถึงหัวใจ กระเทือนเข้ามาถึงความรู้สึก

นี่เพราะมีสติ เห็นไหม มันถึงเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันถึงเป็นเนื้อหาสาระ ถึงจะเข้าไป
ถึงเนื้อหาสาระนั้น บรรพกิจที่อยู่ที่ข้างนอกนะมันเป็นบรรพกิจที่ทิ้งไว้แล้ว ถ้าเขาใช้ประโยชน์

เอาไปรีไซเคิลมันยังได้ประโยชน์มาก ความคิดเราล่ะ? ความคิดมันเกิดดับมันเป็นขยะอันหนึ่งไหม? สิ่งที่เป็นขยะ ถ้ามันคิดสิ่งที่ไม่ดี คิดสิ่งที่เราร้อนใจขึ้นมา นี่แล้วมันเป็นผลไปที่ไหน?

เราไม่มีสตินะ มันคิดแล้วมันให้ผล การกระทำบุญกุศลก็แล้วแต่ ทำความดีความชั่วก็แล้วแต่ ตกผลึกไปที่ใจหมด เพราะสิ่งต่างๆ เกิดจากเจตนา เกิดจากการกระทำของเรา มันมีที่มาที่ไป ที่มาที่ไปคือปฏิสนธิจิต คือภวาสวะ คือภพ แล้วสิ่งที่แสวงหาออกไป มันแสวงหาออกไป บรรลุภพมันทั้งนั้นเลย แล้วส่งผลกลับมาที่ใจว่าอย่างไร?

นี่ถ้ามีคำปริกรรม เห็นใหม่ ถ้าเราตั้งใจคำปริกรรมพุทโธ พุทโธ พุทโธนี้ พุทโธมันมาจากไหน? พุทโธมันเกิดมีเจตนา มีความรู้สึกตั้งขึ้นมานะ ถ้าพุทโธเราไม่คิดขึ้นมา พุทโธเราไม่ตั้งใจขึ้นมา นี่เราเขียนพุทโธไว้ในหนังสือ มันก็เป็นพุทโธในหนังสือนะ เราจะตั้งไว้ที่ไหนมันก็ไปที่นั่น หรือเราพูดใส่เทพไว้ เปิดเทพมันก็พุทโธทั้งวันนั่นล่ะ แต่มันเป็นเสียงที่เป็นเทคโนโลยีที่บันทึกไว้ แต่ถ้าพุทโธเกิดจากใจล่ะ? พุทโธ พุทโธ พุทโธวันละล้านครั้ง พันครั้ง แล้วล้านครั้ง พันครั้งมันอยู่ที่ไหนล่ะ?

นี่สิ่งนี้มันเกิดจากใจ ถ้ามีสติ เห็นไหน มันมีจุดยืนไง มันมีรากมีเหง้า มันมีที่มาที่ไป เวลาเกิดมานี้จิตที่มันมาเกิด เห็นใหม่ เราเกิดจากพ่อจากแม่ เกิดจากกรรม เราเกิดจากพ่อจากแม่ที่เราเกิดในชาติปัจจุบันนี้ แต่มันมีสายบุญสายกรรมกันมานะ ถ้าไม่มีสายบุญสายกรรมกันมา มันจะไม่มาเกิดเป็นลูก เป็นพ่อ เป็นแม่กันหรอก มันต้องมีสายบุญสายกรรม มันมีสิ่งสัมพันธกันมา มีสิ่งที่สัมพันธกันมานั้นคืออะไร?

นี่คือสิ่งที่เป็นการกระทำนี้ บารมีธรรม เห็นใหม่ สร้างสิ่งที่เป็คุณงามความดีมา เราเสียสละต่างๆ มามันมีบารมีธรรม แต่ถ้าเราตระหนี่ถี่เหนียวมันมีบารมีกิเลสใจ เพราะมันมาแล้ว มันก็เกิดเราร้อน มันต้องเราร้อนเพราะอะไร? เพราะมันต้องเกิด สิ่งที่เป็นสสาร สิ่งที่มีอยู่มันต้องแสดงตัวออกมาเป็นธรรมดา มันต้องหมุนไปในวัฏฏะนี้เป็นธรรมดา ถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์ มันก็เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดไปในนรกอเวจี มันไม่มีเว้นวรรค จิตนี้ไม่มีเว้นวรรค มันมีอยู่ตลอดไป เห็นใหม่ นี่แล้วมันหมุนไปในวัฏฏะ แล้วปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอน นี่ถ้าเป็นเรื่องของฆราวาสธรรม ให้มีการเสียสละ มีทาน แต่ถ้าเราจะยกจิตใจเราให้สูงขึ้น เรามีศีลให้เป็นปกติขึ้นมา ถ้ามีศีลขึ้นมา เรายกขึ้นให้มันเป็นสมาธิขึ้นมา

ศีล สมาธิ ปัญญา.. ปัญญาในพุทธศาสนานี้ต้องเกิดจากรากฐานของสมาธิ เพราะสมาธิมันเกิดจากความเห็นของเรา มันกดความเห็นของเรา สมาธิมันกดตัวตนของเราให้ลงก่อน ถ้าตัวตนเราลงไม่ได้สมาธิเกิดไม่ได้หรอก

ทีนี้ในการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา มันไม่ได้กดตัวตนเราขึ้นมา มันสร้างตัวตน.. มันสร้างตัวตนขึ้นมา นี่ว่างๆ ว่างๆ มันเลยว่างอยู่ข้างนอก ตัวตนมันยิ่งใหญ่ขึ้นมาใช่ไหม? ตัวตนใหญ่ขึ้นมา แต่เราไม่เห็นมัน เราไม่รู้จักมัน เห็นใหม่ เวลาโมฆราชไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปราหมณ์ ๑๖ เขามีปัญหาไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันแต่ละคนๆ ปราหมณ์คนสุดท้ายบอกว่า

“ข้าพเจ้าพิจารณานี้เป็นความว่างหมดเลย ทุกอย่างเป็นความว่างหมดเลย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เห็นใหม่ ถ้าเป็นความว่างหมดเลย เข้ามาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไม? เพราะเขาว่างหมดแล้ว เขารู้หมดแล้ว เขาเข้าใจหมดแล้ว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่างอย่างนี้มันว่างโดยมีจนาทิฎฐิ ว่างโดยไม่มีรากมีเหง้า

“เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฎฐิ”

กลับมาถอนอัตตานุทิฎฐิ กลับมาถอนผู้รู้ว่างๆ ผู้ที่เป็นเจ้าของความว่างทั้งหมดมันอยู่ที่ไหน? เราว่าว่างๆ ว่างๆ กันไป เห็นใหม่ เพราะมันขาดรากเหง้าไป นี่ขาดรากเหง้า ไม่มีจุดยืนของใจ ถ้ามีจุดยืนของใจ เพราะตัวปฏิสนธิจิตมันเกิดมันตายใช่ไหม? นี่อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. ทุกข์คืออะไร?ชาติปิ ทุกขา ความเกิด แล้วมันเกิดที่ไหน? อะไรเกิด เกิดอย่างไร?

นี่มันมีรากมีเหง้ามา ถ้ารากเหง้ามันทำลายฐานของมันทั้งหมด เห็นใหม่ นี่มันถึงอรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อรหัตตผลทำไมมันยังมีนิพพาน ๑ ไปอีกล่ะ? มันนิพพาน ๑ ไปอีก ถ้ามันมีรากมีเหง้า มันจะเข้าใจสาวไปถึงที่สุด เราจับเชือกไว้ เราสาวไปเราจะเห็นโคของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราจะเข้าไปเห็นใจของเรา สมาธิเราก็ต้องรู้ว่าเป็นสมาธิ ไม่ใช่ว่างๆ คำว่าว่างๆ นี่มันไม่มีใครเป็นเจ้าของใจ มันไม่รู้จักว่าสมาธิเป็นอย่างไร? ความสงบของใจเป็นอย่างไร? ว่างๆ ก็ว่างๆ กันไปอย่างนั้นแหละ ว่างๆ อากาสมันก็ว่าง ทุกอย่างมันก็ว่าง แล้วมันว่างมันไม่มีชีวิต มันเป็นธรรมชาติของมัน

แต่จิตมันมีชีวิต จิตมันมีบาร์มี บาร์มีคือสิ่งดี สิ่งดีสิ่งชั่วมันตกผลึกมาที่นี้ ถ้าตกผลึกมาที่นี้ นี่ธรรมชาติมันแก้กันที่นี้ ถ้าธรรมชาติมันแก้กันที่นี้ มันไม่ต้องไปเอาบรรจุกัณฑ์ ไม่ต้องปฏิบัติแบบโลก ไม่ต้องไปพิธีกรรม.. นี่ศาสนพิธี มันมีความสำคัญในศาสนา ในศาสนาคือพื้นฐาน คุณดูเจดีย์ เห็นไหม ฐานของเจดีย์กว้างมาก แล้วเวลาก่อเจดีย์ขึ้นไป ยอดปลายมันจะเรียวแหลมขึ้นไป เรียวแหลมขึ้นไป นี่เพราะมันอยู่ที่ฐานใช่ไหม?

ทาน! ความเสียดสี ความเอ็นดูต่อกัน มันเป็นพื้นฐานของใจ มันเป็นพื้นฐานของสังคม ที่นี้เป็นพื้นฐานของสังคม เราเอาสิ่งนี้เป็นตัวตั้งใช่ไหม? แล้วเราทำคุณงามความดีของเราขึ้นไป ถ้าไม่มีฐานเลย เจดีย์มันตั้งอยู่บนอะไร? มันตั้งอยู่บนโคลน บนเลน มันก็ต้องคว่ำไปเป็นธรรมดา ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีหลักมีฐานขึ้นมาเราจะไปตั้งอยู่บนอะไร?

นี่มันต้องมีหลักมีฐาน แต่เราปฏิเสธมัน เจดีย์ก็จะดูแต่ยอดของเจดีย์ ดูแต่ปลียอดเจดีย์ เห็นไหม เป็นทองคำๆ แต่ไม่เคยคำนวณถึงฐานของเจดีย์เลย.. นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นเรื่องของทาน มันเป็นเรื่องของสังคม เรื่องของชาวพุทธเรา นี่มันเป็นฐาน พอเป็นฐานขึ้นมา เราต้องมีฐาน มีราก มีเหง้า เราต้องมีรากเหง้าที่มาที่ไป แล้วเราพยายามทำของเราขึ้นไป พอเราทำขึ้นไป เห็นไหม เจดีย์ทรงอะไร? เจดีย์ทรงกลม ทรงเหลี่ยม ทรงไหน?

จริตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกัน ในการปฏิบัติ นี่เวลาปฏิบัติไป มีพื้นฐานมาแล้วปฏิบัติให้มันตามข้อเท็จจริง บรรจุกัณฑ์ของเรา อาหารของเราเป็นน้ำ หรือเป็นของเหลว หรือเป็นวัตถุที่แห้ง จะใช้บรรจุกัณฑ์อะไร? ในการปฏิบัติของเรา เราจะทำอย่างไรให้มันเข้าไปถึงข้อเท็จจริงอันนั้น ถ้าถึงข้อเท็จจริงอันนั้น เห็นไหม มันถึงไม่มีสูตรสำเร็จใจ มันไม่มีสิ่งใดตายตัว ถ้ามันเป็นของตายตัวมันเป็นวิทยาศาสตร์ ทุกอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ สสารเป็นวิทยาศาสตร์หมด แล้ววิทยาศาสตร์เข้าใจแล้วมันแก้กิเลสได้ไหม? มันแก้สิ่งใดไม่ได้เลย มันต้องเข้ากับความรู้ลึก เข้ากับความที่ยึดมั่นถือมั่นของใจ เราคิดในอะไร? เราข้องในอะไร? โทสจริต โมหจริต คนโทสจริตจะมีอารมณ์ฉุนเฉียวมาก คนโลกจรรย์นี้ไม่มีจุดยืน เชื่อเขาไปหมดเลย ไหลตามเขาไปทั้งนั้นแหละ ใครจะจงไปที่ไหนไปกับเขาเลย

โลกจรรย์ โมหจรรย์.. สิ่งที่เป็น โมหจรรย์ นี่โหมะมันหลงในตัวมันเอง นี่แล้วสิ่งที่แก้ไข คุณดูประเภทของรถ เห็นไหม รถมันใช้เชื้อเพลิงอะไร? เขาต้องเติมเชื้อเพลิงให้ตรงกับเครื่องยนต์อัน

นั่นนะ จิตนิสัยของเรามันมีอะไรในหัวใจ เราจะทำอะไรเข้าไปถึงเชื่อเพลิงที่มันตรงกับจิตของเรา

นี่ไงจะบริโภคกรรมก็ได้ นี่กรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิถีการ ๔๐ วิถีการ เชื้อเพลิงมันต้อง ๔๐ อย่าง นี่แล้วจิตใจของเรามันต้องการเติมเชื้อเพลิงสิ่งใด มันไม่ให้เครื่องยนต์เราเสียหายนะ การปฏิบัติเราจะได้แต่เปลือก จะได้แต่บรรจุกันต์เฉยๆ เข้าไม่ถึงหัวใจของเรา เข้าไม่ถึงความรู้สึก ก็เลยไม่ได้รับรสของธรรม

“รสของธรรม ชนะซึ่งรสทั้งปวง”

รสของสมาธิธรรม สงบมาก ว่างมาก ถ้าไม่มีความสงบ ไม่มีความสุขมาก พระจะไม่คิดหรอกว่านี่เป็นนิพพาน นี่ความเป็นสมาธิ เห็นไหม เห็นเงาของพระพุทธเจ้าก็มีความสุขแล้ว แต่นี่ว่างๆ แต่ไม่มีความสุขนะ ว่างๆ ว่างๆ แต่ไม่มีรสชาติ สุขทุกข์เป็นอย่างไรงี้ไม่เข้าใจ นี่แล้วมันปฏิบัติเพื่ออะไร? ปฏิบัติให้จิตเราเป็นของที่ไม่มีชีวิตหรือ? เป็นสิ่งที่ไม่รับรู้อะไรเลยหรือ?

สิ่งต่างๆ นี่ในการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม บรรจุกันต์ สิ่งที่เป็นบรรจุกันต์ก็คือร่างกายคือภพชาติเรานี้แหละเป็นบรรจุกันต์ แต่ตัวจิตมันละเอียดกว่านั้นอีก สิ่งทีละเอียด.. นี่เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าละเอียด ละเอียดอย่างนี้ แม้แต่การเสียดละเรายังหวงแหนเลย แล้วอารมณ์ความรู้สึกที่เราจะเสียดละมัน เวลาเราไปรู้อะไร สิ่งนั้นต้องทิ้งหมดนะ ถ้าไม่ทิ้งมันเหมือนกับสวะ มันไปติดที่ไหนแล้วมันจะไปไม่รอด ถ้าสวะนี้ น้ำมันพัดไปตามสายน้ำนั้น มันจะลงทะเลไปแน่นอน

ในการปฏิบัติเรามันเกิดภาวะ เกิดอาการของใจ เกิดความรู้สึก เกิดผัสสะต่างๆ เราคำนวณเราใช้พิจารณาแล้วไปเรื่อยๆ ต่อไปเรื่อยๆ มันจะละเอียดไปเรื่อยๆ ที่ว่ามหัสจรรย์ มันจะมีสิ่งที่มีมหัสจรรย์ๆ ทีลึกลงกว่านี้ไปอีกเยอะมาก จนไปถึงที่สุดนะ ถึงที่ของมันแล้ว สิ่งนั้นเป็นความจริงขึ้นมาที่เรา.. เราดูเราเห็นเอง ของเราทำเองรู้อเอง เราต้องรู้อเอง เราต้องจับต้องได้เอง

นี่คือเนื้อหาสาระของในการประพฤติปฏิบัติในพุทธศาสนาเรา พิธีกรรมคือพิธีกรรม สิ่งที่เป็นพิธีกรรมเราก็รับรู้ แต่ปฏิบัติพิธีกรรมนั้นมันจะมาขัดมาขวางไป มันจะมาขัดมาขวาง มาโต้แย้งว่าต้องเป็นอย่างนี้ ไม่อย่างนั้นจะผิด ทั้งๆ ที่มันจะไปได้ดีกว่านี้ ทั้งๆ ที่มันจะไปได้สัมผัสสิ่งที่เป็นประโยชน์กว่านี้ แต่เพราะด้วยความเข้าใจผิด

นี่กลัวผิดๆ การประพฤติปฏิบัติ การทำงานมันต้องมีผิดพลาดเป็นธรรมดา ถ้ามีผิดพลาดเป็นธรรมดา มีครูบาอาจารย์เราก็คอยขอคำแนะนำจากท่านสิ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะเราก็ต้องตรวจสอบเราไง ถ้ามีครูบาอาจารย์ แล้วครูบาอาจารย์ที่ไม่ตรงกับจริตเรา เราต้องตรวจสอบว่ามันสุขจริงไหม? มันจับต้องได้ไหม? มันเป็นประโยชน์กับเราไหม?

ถ้ามันจับต้องสุขได้ อันนี้ เห็นไหม สุขข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว ถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องไปทำลายกันข้างหน้า ทำลายอย่างไร? มันจะเป็นอย่างไร? ต้องปฏิบัติ ต้องรู้เอง แล้วจะเป็นสมบัติของเรา

ชีวิตเรายังเป็นของเราเลย นี่ทดลองปีใหม่ๆ ปีใหม่เราทดลอง เห็นไหม นี่สิ่งที่ปีเก่า จากพรุ่งนี้ไปนี่ก็เป็นของเหลือเดนแล้ว เป็นขยะในชีวิตเรา เพราะเราผ่านมา ๕๐ ปี ๖๐ ปี ผ่านมาแล้ว แล้วปีใหม่ ปีเก่า มันก็เป็นสิ่งที่ให้เราตั้งต้น แต่ชีวิตเราละ เกิดเก่า เกิดใหม่ เกิดอารมณ์ความรู้สึก เกิดภพ เกิดชาติ แล้วเราจะเข้าใจอย่างไร? จะแก้อย่างไรเพื่อประโยชน์ของเรา เอวัง